

FOTOPORTRET VAN MEVROUW VAN CRANENBURGH, VERMOEDELIJK UIT DE PERIODE ROND 1910 (FOTO UIT PRIVÉARCHIEF).

GARDEROBE, MET LINKS HET FONTEINTJE EN OP DE ACHTERGROND EEN DEEL VAN DE HAL EN DE TRAP IN HET HUIS DE CRANENBURGH IN HAARLEM (FOTO BMBEELD 2016).

Stichting rondt gedegen onderzoek af met drie boeken

Ieder historisch interieur vertelt zijn eigen verhaal

De Stichting Historische Interieurs heeft de afgelopen jaren diepgravend onderzoek verricht in monumentale huizen in de grachtengordel van Amsterdam, het Gooi en Zuid-Kennemerland. De resultaten zijn vervat in drie rijk geïllustreerde boeken, die vanaf 10 november in de winkel liggen.

TEKST: **BARBARA LAAN**

Het onderzoek behoort tot het interieurprogramma van de Rijksdienst van het Cultureel Erfgoed (RCE) waarin aandacht wordt gevraagd voor Nederlands interieur, een kwetsbaar onderdeel van de vaderlandse monumenten.

De problematiek van behoud van interieurs en de bijbehorende documentatie en 'roerende' inrichting is daarbinnen een apart aandachtspunt.

Betrokkenheid

Opmerkelijk vonden de onderzoekers de betrokkenheid van

eigenaren en het besef van de historische waarde van tuin, gebouw en interieurafwerkingen, maar ook – bijzonder – van de documenten en soms zelfs spullen die bij het huis horen. De zorgvuldigheid waarmee eigenaren omgaan met oude rekeningen, foto's uit de bouwtijd en andere unieke archiefstukken die nergens anders worden bewaard, heeft hen naar eigen zeggen aangenaam verrast.

Tegenwoordig heeft dit type samenhang in de monumentenwereld de benaming interieurenssemble. Waarmee

HET HUIS DE CRANENBURGH IN HAARLEM, GEFOTOGRAFEERD VLAK NA VOLTOOIING VAN DE BOUW IN 1929 MET OP DE ACHTERGROND DE HAARLEMMERHOUT (FOTO PRIVÉARCHIEF).

DE SCHILDER BRENDER Á BRANDIS OP HOGE LEEFTIJD AAN HET WERK IN ZIJN ATELIER. OP DE ACHTERGROND DE TRAP DIE LEIDT NAAR EEN ZOLDERTJE WAAR HIJ ZIJN SCHILDERIJEN BEWAARDE (FOTO PRIVÉARCHIEF).

DE SCHILDERSEZEL VAN BRENDER Á BRANDIS IN ZIJN ATELIER. WONING TE BLARICUM MET DAAROP HET SCHILDERIJ DAT ALS VOORBEELD IS GENOMEN VOOR DE KLEUREN VAN DE KOZIJNEN DOOR DE HUIDIGE EIGENAREN (FOTO BMBEELD 2015).

bedoeld wordt dat documenten, meubels en andere 'niet-nagelvaste' elementen die om wat voor reden dan ook hun belang ontleen aan de locatie waar ze worden bewaard, cultuurhistorische betekenis hebben. Alle onderzochte woonhuizen vertellen een verhaal, hebben een eigen geschiedenis van opeenvolgende bewoners en gebruikers. Een van de meest aansprekende is het huis Van de Weg; letterlijk gelegen achter de doorgaande weg tussen Laren en Blaricum: het afgelegen huis van de schilder Brender á Brandis.

Zeer arm

Het Gooi is ooit door beeldend kunstenaars ontdekt toen het nog een zeer arm gebied was met uitgestrekte heidevelden waar schapen graasden van boeren die leefden in eenvoudige dorpjes. Later bekend geworden landschapsschilders als Anton Mauve gingen er 's zomers schilderen of vestigden zich permanent in de boerendorpen.

Brender á Brandis liet zijn huis met atelier in 1914 bouwen door de architect Hanrath en bleef er wonen tot zijn overlijden. De huidige eigenaren kochten het pand van 's mans kleindochter die het in stand wilde houden voor toekomstige generaties. Haar wens ging in vervulling.

De nieuwe eigenaren zorgen uitstekend voor de interieurs en lieten het huis schilderen in de kleuren uit de bouwtijd. Het doek dat Brender á Brandis van zijn huis had gemaakt diende daarbij als voorbeeld. Het hangt nog steeds op zijn plaats samen met andere van zijn schilderijen, de schildersezel en enkele persoonlijke bezittingen.

The floor is yours

Wie is een betere raadgever als het gaat om het bewonen van een monumentaal interieur dan de eigenaar die dit al jaren met plezier en enthousiasme doet?

Die vraag was voor de Stichting Historische Interieurs aanleiding voor een reeks interviews onder de titel *The floor is yours*. Een van de ondervraagden is de trotse bewoonster van huis De Cranenburgh in Haarlem. Zij is kleindochter van de opdrachtgevers en het huis is tot op de dag van vandaag eigendom van de familie.

Notaris Van Cranenburgh en zijn modern ingestelde vrouw Van Cranenburgh-Hermans lieten het pand bouwen op een terrein grenzend aan de Haarlemmerhout. Veel stukken van de bouw (tekeningen, bestekken, rekeningen, correspondentie) zijn nog aanwezig. De kleindochter kan precies achterhalen waar haar opa en oma de deurkrukken hebben gekocht, waar het behang in de salon is besteld (bij de firma H. Pander & Zonen - BL) en waar de tegels uit de keuken vandaan komen. Uit de documentatie blijkt ook dat haar oma op de bouw van het huis een belangrijk stempel heeft gedrukt.

Liefde

De liefde voor het onderkomen heeft de huidige bewoonster met haar grootmoeder gemeen. Zij houdt van het huis om emotionele redenen - zij woonde er als kind - maar om zelf een dergelijk monumentaal gebouw te gaan bewonen was een uitdaging.

Het pand bleek ernstig verwaarloosd, de schoonheid was ver

EEN VAN DE SCHILDERIJEN VAN DE SCHILDER DAT SAMEN MET EEN AANTAL PERSOONLIJKE BEZITTINGEN DOOR DE HUIDIGE EIGENAREN WORDT BEWAARD (FOTO BMBEELD 2015).

DE SALON AAN DE VOORZIJD IN HET HUIS AAN DE GOUDEN BOCHT VAN DE HERENGRACHT IN AMSTERDAM WAAR DE FAMILIE REHBOCK-JANSSEN WOONDE VAN 1905-1938 (FOTO BMBEELD 2016).

DE SALON TEN TIJDE VAN DE BEWONING DOOR DE FAMILIE REHBOCK-JANSSEN (FOTO PARTICULIERE COLLECTIE).

te zoeken. Samen met vrienden heeft zij laag voor laag van het behang gepeld, muffige vloerbedekkingen verwijderd en met een scheermesje de verflagen van de tegels gekrabbeld. "Heb oog voor het karakter van het huis en probeer dat te respecteren. Ieder huis heeft zijn beperkingen, maar wanneer je het karakter herkent, zal je ervan gaan houden", luidt haar advies.

Die herkenning maakte het originele gebouw weer zichtbaar; het werd zoveel mogelijk en met respect voor oude materialen hersteld. "Ik heb pas na enige tijd waardering gekregen voor de wandtegels. Elke kamer heeft een andere kleur, maar de tegels zijn overal beige. Grappig, want de tegels passen zich aan de kleur van de omgeving aan, zodat ze nu eens groenig en dan weer rozig lijken. Een tegel met potentie zou je kunnen zeggen".

Speciale band

De verbondenheid van mensen met een oud huis heeft veelal te maken met persoonlijke ervaringen, vaak uit hun jeugd of na jarenlange bewoning. Maar ook op breder maatschappelijk vlak kan continuïteit in bezit en gebruik een speciale band opleveren met het gebouw en zijn geschiedenis.

Dat is in Amsterdam het geval bij de huidige eigenaar van Herengracht 470, sinds 1905 het woonhuis van de uit Duitsland afkomstige families Rehbock en Janssen. Zij vestigden er zich als immigranten en leverden een belangrijke bijdrage aan de economische en culturele bloei van de hoofdstad aan het begin van de 20e eeuw.

Carl Rehbock en Caroline Janssen behoorden tot de nieuwe elites op de meest prestigieuze woonlocatie van Amsterdam. Het fotoboek van de interieurs en de tuin dat ter herinnering aan dertig jaar bewoning werd gemaakt bij het vertrek van mevrouw is niet alleen bewaard gebleven in de familie. De foto's hangen ook in het trappenhuis dat nu door een nieuwe eigenaar wordt gebruikt ter herinnering aan de succesvolle integratie van deze Duitse families, handelaren in koloniale producten: koffie en tabak uit Nederlands-Indië.

Goethe instituut

Tegenwoordig huisvest het huis het Goethe instituut.

Dit culturele centrum van de Bondsrepubliek in Amsterdam verzorgt een afwisselend programma om de kennis van de Duitse taal en cultuur te vergroten. Zo zorgden opeenvolgende eigenaren van Duitse oorsprong voor een van de fraaiste historische interieurs in de grachtengordel.

TUIN MET PERGOLA MET LATTENWERK EN PLANTENBORDERS AAN WEERZIJDEN VAN DE SCHELLENPADEN EN EEN VAN DE KINDEREN REHBOCK-JANSSEN MET PARASOL. DE FOTO STAMT VAN ROND 1915 (FOTO PARTICULIERE COLLECTIE).

Lezingenmiddag

Op **donderdag 9 november 2017** houdt de Stichting Historische Interieurs in Amsterdam een **lezingenmiddag** naar aanleiding van het verschijnen van de **boeken vol** interieurportretten van huizen in de grachtengordel van Amsterdam, het Gooi en Zuid-Kennemerland uit de periode 1875-1945.

Een aantal auteurs vertelt over onderzoeksvondsten in de betreffende regio's. Het programma wordt aangevuld met een voordracht over de families Borski en Van Loon en een verhaal van een betrokken huiseigenaar over het bewonen van een monument. De lezingen zijn in het auditorium van het **Amsterdam Museum tussen 12.30 uur en 15.30 uur.**